

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **JUDr. M. D.**, bývajúceho v M., proti žalovaným **1/ Slovenskej republiky – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, **2/ Slovenskej republiky – Okresný súd Martin**, so sídlom v Martine, E.B. Lukáča č. 2A, **o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z dôvodu odmeňovania**, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 9 C 165/2009 a na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 8 NcC 8/2010, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Žiline z prejednávania a rozhodovania veci, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Žiline JUDr. Martin Bargel, JUDr. Ján Burik, JUDr. Ladislav Mejstřík, JUDr. Ivana Nemčeková, JUDr. Katarína Potocká, JUDr. František Potocký, Mgr. Zuzana Štolcová, JUDr. Dana Wänkeová **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 8 NcC 8/2010.

Sudcovia Krajského súdu v Žiline JUDr. Oľga Belková, Mgr. Katarína Beniačová, JUDr. Dagmar Cabadajová, JUDr. Milan Cíbik, JUDr. Erika Čanádyová, JUDr. Mária Dubcová, Mgr. František Dulačka, JUDr. Yveta Dzugasová, JUDr. Adriana Gallová, Mgr. Kazimíra Hallová, JUDr. Miroslav Jamrich, JUDr. Zuzana Jančárová, JUDr. Jana Kotrčová, Juraj Krupa, JUDr. Eva Kyselová, JUDr. Eva Malíková, JUDr. Jana Martinčeková, JUDr. Martina Nemravová, JUDr. Amália Paulerová, JUDr. Pavol Polka, JUDr. Táňa Rapčanová, JUDr. Milan Repáň, JUDr. Vladimír Sučík, Mgr. Miroslav Šepták, JUDr. Erika Šobichová, Mgr. Nora Tomková, JUDr. Jana Urbanová, JUDr. Mária Urbanová, JUDr. Erik Varga, JUDr. Gabriela Veselová **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 8 NcC 8/2010.

O d ô v o d n e n i e

Predseda Krajského súdu v Žiline predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky vec vedenú pod sp. zn. 8 NcC 8/2010 na rozhodnutie o vylúčení sudcov tohto súdu z prejednávania a rozhodovania vecí podľa § 16 ods. 1 O.s.p. Urobil tak na základe oznámenia sudcov tohto súdu (s výnimkou dvoch z nich) o tom, že sú u nich dané dôvody, pre ktoré by mali byť z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci vylúčení (§ 14 ods. 1 O.s.p. a § 15 O.s.p.) s tým, že vo veci nie je možné postupovať podľa § 15 ods. 1 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Žiline (§ 16 ods. 1 O.s.p.), posudzoval obsah vyjadrenia sudcov z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Právo na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zahŕňa okrem iného i právo každého na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústava Slovenskej republiky ide ešte ďalej a v rámci práva na súdnu ochranu garantuje nielen právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ale i právo nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). V súvislosti s týmito právami možno hovoriť o dvoch právnych zásadách, ktorými sú nezávislosť a nestrannosť orgánu právnej ochrany a neodňateľnosť zákonnému sudcovi, ktoré dochádzajú do stretu tam, kde v záujme zabezpečenia nestrannosti súdu je potrebné vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí tých zákonných sudcov, u ktorých možno objektívne predpokladať ich zaujatosť.

Nestrannosť súdu možno definovať ako absenciu predsudku, zaujatosti a straníckosti pri prejednávaní a rozhodovaní konkrétnej veci. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké

príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

Súd ako orgán právnej ochrany je nestranný vtedy, ak sú nestranní jednotliví jeho sudcovia. Nestrannosť sudcu možno posudzovať jednak z hľadiska jeho vnútorného psychického vzťahu k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom, t.j. z hľadiska toho, čo si sudca myslí pro foro interno (ide o tzv. subjektívny prístup), a na druhej strane z hľadiska vonkajších záruk nestrannosti (vonkajších prejavov), ktoré sudca poskytuje (tzv. objektívny prístup). Pri posudzovaní subjektívnej stránky nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, kým nie je preukázaný opak, k čomu môže dôjsť len na základe objektívnych skutočností, objektívnych symptómov spozorovateľných navonok. V tejto súvislosti možno hovoriť o tzv. teórii zdania zaujatosti, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku), a to nielen účastníkom, ale i verejnosti.

Inštitút vylúčenia sudcov z prejednávania a rozhodovania veci je jedným z prostriedkov zabezpečenia ústavnej požiadavky nestrannosti sudcov v konaní, ktorý je možné aplikovať len pri naplnení zákonom predpokladaných dôvodov a zákonom predpísaným postupom. Sudcu z prejednávania a rozhodovania veci možno vylúčiť buď na základe námietky zaujatosti uplatnenej účastníkom konania (§ 15a O.s.p.) alebo na základe oznámenia samotného sudcu o skutočnostiach, pre ktoré by mohol byť vylúčený (§ 15 O.s.p.). Vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania veci však nemožno len preto, že takáto námietka zaujatosti alebo oznámenie sudcu boli (pre pochybnosti o nezaujatosti) podané. Do obsahu základného práva na pojednanie veci pred nestranným súdom totiž nepatrí povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb na vylúčenie sudcu alebo súdnych osôb z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre pochybnosti o ich nezaujatosti. Obsahu základného práva na pojednanie veci nestranným súdom zodpovedá len povinnosť nadriadeného súdu rozhodnúť za zákonných podmienok o každom návrhu oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre pochybnosti o jeho nezaujatosti (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Opačný postup by neprimeraným spôsobom zasahoval do práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (ústavná zásada nezmeniteľnosti zákonného sudcu), ktoré predpokladá prejednanie a rozhodovanie veci sudcom vecne a miestne príslušného súdu určeného rozvrhom práce tohto súdu bez toho, aby sa v priebehu súdneho konania menil. Preto k vylúčeniu sudcu z prerokovania a rozhodovania

veci môže dôjsť iba v prípade, že je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať "sine ira et studio", teda nezávisle a nestranne (I. ÚS 332/08). Tieto skutočnosti je potrebné vždy posudzovať prísne individuálne s ohľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu, pričom je potrebné postupovať tak, aby relevantné okolnosti boli posúdené objektívne.

Z predložených vyjadrení sudcov krajského súdu k ich možnej zaujatosti v prejednávanej veci vyplýva, že všetci sudcovia Krajského súdu v Žiline okrem dvoch (JUDr. Pavol Polka, JUDr. Mária Urbanová) sa cítia byť zaujatí. Svoju zaujatosť namietajú jednak pre ich pomer k účastníkom konania, predovšetkým k osobe žalobcu, jednak pre ich pomer k veci.

Po preskúmaní namietaných dôvodov zaujatosti u jednotlivých sudcov postupom a s použitím zásad vyššie uvedených dovolací súd dospel k záveru, že vylúčiť z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci je možné len sudcov JUDr. Martina Bargela, JUDr. Jána Burika, JUDr. Ladislava Mejstríka, JUDr. Ivanu Nemčekovú, JUDr. Katarínu Potockú, JUDr. Františka Potockého, Mgr. Zuzanu Štolcovú, JUDr. Danu Wänkeovú, pretože len títo sudcovia svoju zaujatosť dostatočne odôvodnili, keď svoj pomer k žalobcovi bližšie špecifikovali ako dlhodobo priateľský (blízky), majúci takú intenzitu, že presahuje rámec bežnej kolegiality pri plnení pracovných povinností a zasahuje aj do ich súkromného života (pravidelné stretnutia plánované i mimo pracovných záležitostí za účasti ostatných rodinných príslušníkov, spoločné trávenie víkendov, rôznych pobytov a dovolení), prípadne taký, kde sa ujma tohto účastníka negatívne dotýka aj rozhodujúceho sudcu. Iba uvedené okolnosti totiž zakladajú pochybnosť o nezaujatosti sudcov pre ich pomer k účastníkovi konania tak zo subjektívneho hľadiska, ako i z hľadiska objektívneho, a len tieto sú spôsobilé naplniť zákonné predpoklady pre vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania veci. Z uvedených dôvodov dovolací súd nemohol uznať ako opodstatnenú námietku zaujatosti tých sudcov, ktorí svoj pomer k účastníkom konania charakterizovali len ako výlučne kolegiálny (JUDr. Oľga Belková, JUDr. Dagmar Cabadajová, JUDr. Yveta Dzugasová, Mgr. Kazimíra Hallová, JUDr. Zuzana Jančárová, Mgr. Miroslav Šepták, Mgr. Nora Tomková, JUDr. Jana Urbanová), prípadne priateľský (kamarátsky) bez jeho detailnejšieho popisu, z ktorého by vyplývalo, že tento vzťah sa realizuje aj mimo pracovného prostredia sudcov (JUDr. Milan Cíbik, JUDr. Erika Čanádyová, JUDr. Mária Dubcová, Mgr. František

Dulačka, JUDr. Adriana Gallová, JUDr. Miroslav Jamrich, Juraj Krupa, JUDr. Eva Kyselová, JUDr. Jana Martinčeková, JUDr. Martina Nemravová, JUDr. Amália Paulerová).

Najvyšší súd Slovenskej republiky nevytlúčil ani sudcov Krajského súdu v Žiline, ktorí svoju zaujatosť vyvodzovali z ich pomeru k veci, spočívajúcim v podaní obdobnej (rovnakej) žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (JUDr. Oľga Belková, Mgr. Katarína Beniačová, JUDr. Dagmar Cabadajová, JUDr. Erika Čanádyová, JUDr. Mária Dubcová, JUDr. Yvetta Dzugasová, Mgr. Kazimíra Hallová, JUDr. Eva Malíková, JUDr. Jana Martinčeková, JUDr. Amália Paulerová, JUDr. Táňa Rapčanová, Mgr. Miroslav Šepták, JUDr. Erika Šobichová, Mgr. Nora Tomková, JUDr. Erik Varga, JUDr. Gabriela Veselová), alebo svoj pomer k veci vyvodili zo skutočnosti, že predmetná vec sa ich ako sudcov týka (JUDr. Jana Martinčeková, JUDr. Milan Repáň, JUDr. Vladimír Sučík, JUDr. Jana Urbanová). Sudkyňa JUDr. Jana Kotrčová uviedla, že ako sudca je zainteresovaná na výsledku predmetného konania, pričom navyše zvažuje podanie obdobnej žaloby. Sudca JUDr. Miroslav Jamrich uviedol, že sa rozhodol podať obdobnú žalobu.

Zaujatosť sudcu vo vzťahu k veci sa dá označiť ako stav, keď je sudca osobne zainteresovaný na výsledku konania, keď má na výsledku konania osobný záujem alebo vopred také poznatky o veci, ktoré by mal získať až v priebehu konania a ktoré môžu ovplyvniť jeho nestrannosť v rozhodovaní. Prípacom takejto osobnej zainteresovanosti, resp. osobného záujmu je, ak je sudca sám účastníkom konania, či už na strane žalobcu alebo žalovaného, prípadne ak by sudca rozhodnutím súdu mohol byť priamo dotknutý na svojich právach (ako vedľajší účastník). Pokiaľ ide o mimoprocesné získavanie poznatkov spôsobilých ovplyvniť sudcu v jeho nestrannosti k veci, to možno pripísať postaveniu osoby svedka v konaní. Osobitným prípadom existencie pomeru sudcov k prejednávanej veci je, ak sudca rozhoduje na súde vyššieho stupňa vec, ktorú rozhodoval už na súde nižšieho stupňa, a naopak (§ 14 ods. 2 O.s.p.).

Skutočnosť, že sudcovia podali obdobné alebo rovnaké žaloby ako žalobca v tomto konaní, nie je z hľadiska uvedeného výkladu relevantná, nakoľko tu absentuje práve osobná zložka vzťahu, ktorá je pre vylúčenie sudcu pre pomer k veci rozhodujúca. Sudca ako súkromná osoba, ktorá si uplatňuje svoje súkromnoprávne nároky žalobou v inom konaní, nemôže byť považovaný za osobu zainteresovanú na konkrétnom výsledku prejednávanej veci, keďže vo vzťahu k nej dominuje len všeobecná rovina tejto relácie. Pokiaľ ide

o tvrdenie, že dôvod pre vylúčenie sudcov je daný tým, že predmetný spor sa týka všetkých sudcov ako takých, je potrebné zdôrazniť, že rozhodovanie o jeho predmete spadá do výlučnej právomoci súdov Slovenskej republiky a pokiaľ by súd ako právne významnú uznal túto okolnosť, musel by de facto z prejednávania a rozhodovania veci vylúčiť každého sudcu v Slovenskej republike, čo by navodilo stav denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti), ktorý je neprípustný.

Vzhľadom na to, že u týchto sudcov nie sú dané objektívne dôvody, pre ktoré by mohla vzniknúť pochybnosť o ich nestrannosti pri prejednávaní a rozhodovaní predmetnej veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky ich z prejednávania a rozhodovania veci nevyhlásil, a o celej veci rozhodol podľa § 16 ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. júna 2010

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová